

מראי מקומות - סוכה לה.

א. אמר רבא וכן בלולב

פי', שמוליך ומביא ומעלה ומוריד. וע' ריטב"א שהביא דיש מן הגאונים שכ' שזהו הנענוע שאנו אומרים בכל מקום, מוליך ומביא מעלה ומוריד, ואי"צ טירוף אחר. אבל הק' הריטב"א, דא"כ למה צריך להיות הלולב יותר גבוה מההדסים והערבות להוליך ולהביא וכו'. אלא ודאי משום שצריך לטרף הלולב ולכסכו בעצמו הצריכו טפח עודף כדי לנענע בו.

לכאוו' מה דאי' בגמ' דמוליך ומביא היינו למזרח ומערב, אבל לצפון ודרום אין מקור מהגמ' דצריך לנענע, וכ' ר' מנוח (לולב, ז, ט) דמנהג הוא ואין מבטלין אותו, וכן משמע לשון הרמב"ם דכ' לכל רוח ורוח, וגם יש סמך מגמ', מדקתני כדי לעצור רוחות רעות.

עוד הביא שם דברי הירושלמי (שהובא ג"כ בתוס') דצריך לנענע על כל דבר ודבר ג' פעמים, והרמב"ם פי' דעל כל דבר ודבר היינו על הולכה, הבאה, וכו'. אבל הביא מבעל העזר שכ' דאין שייך לומר כן, שהרי רק רבא הוא דאמר שצריך הולכה וכו', ולשון הירושלמי הוא "תני", וזה ודאי לא קאי אדברי רבא. ולכן ביאר דעל כל דבר ודבר היינו בכל מקום דצריך לנענע בהלל, הודו, ואנא ה', וכו'.

ב. ורמיניה, אם התחילו אין מפסיקין

הק' החתם סופר, מה הק' הגמ', לימא דלהטריחו להפסיק לתפלה, שהוא הפסק מרובה, לא הטריחו, אבל ליטול לולב, שהוא טירחא מועטת, שפיר הטריחו (ואין לומר דגם צריך להפסיק כדי לקרות את ההלל, דא"כ לא הוי אלא מדרבנן, והגמ' נקט דלולב דסוגיין הוא דאורייתא). וכ' דבשלמא לשי' הרי"ט, הובא בתוס' בחולין

(ז, פ), דס"ל דכיון דאין שייך לאכול כשהוא מברך על הלולב, ממילא יהי' צריך לברך ברכת המזון ולחזור וליטול ידיו וכו', שפיר הוי טירחא, אבל הפוסקים לא ס"ל כהרי"ט, וא"כ הדרה קו' לדוכתי, והניח בקו'.

ג. הא דליכא שהות ביום

פרש"י, "ומתני' דהכא בדליכא שהות שתמשך סעודתו עד שתחשך". מדברי רש"י דייק המג"א (רלב, יא) דאפי' עוד היום גדול, כשהבין שלא התפלל, ויודע שתמשך סעודתו עד שתחשך, צריך להפסיק מיד. וביאר השפת אמת (שבת ט) סברת הדבר, דמה דהתירו להמשיך כיון שהתחיל, הוא משום שלא הטריחו להפסיק באמצע כדי להתפלל. אבל אם סוף כל סוף יהי' צריך להפסיק סעודתו ממ"נ, א"כ שוב צריך להתפלל מיד, שהרי הסברא דאין מטריחין לא שייכא, והוי כמו מי שבא להתחיל סעודתו, דאומרים לו להתפלל מקודם.

ד. מאי קושיא, דלמא הא דאורייתא הא דרבנן

ע' מהרצ"ח שהביא קו' הרמב"ן (השגות לס' המצוות, מ"ע ה') על הרמב"ם, דס"ל דתפלה דאורייתא, הא מבואר כאן דאינה אלא מדרבנן. וע' כסף משנה (תפלה א, א) דכ' ליישב דברי הרמב"ם, דס"ל להרמב"ם שיש חיוב להתפלל פעם א' בכל יום, מדכתיב ולעבדו בכל לבבכם, ועבודה צריכה להיות בכל יום, אבל אין מנין התפלות מן התורה. (ולכאוו' כוונתו בזה לתרץ דכיון דכבר התפלל שחרית, א"כ אין חיוב דאורייתא מוטל עליו להתפלל מנחה, וא"כ שפיר תמה הגמ' הא מדאורייתא הא מדרבנן. וע"ע ברמב"ן שם, ומשמע קצת דכוונתו שיש ליישב דברי הרמב"ם כן.)